

זה רק במקום הטפה בלעד, לכך לריך לעשות לה לוח"פ כדי שיהא לה ג' דפנות גמורות, דהשתא יוכל לישב אף בכל הסוכה, לדלין זה הוא דבעין ג' דפנות גמורות. וניחא היטב לשון הרמב"ם, דלהכשר הסוכה גופא ולחלות קדושת עלי סוכה כגי בטפה דדופן שלישי בלעד, וכש"כ הרמב"ם "ודיו", ורק מפני מלות הישיבה בסוכה שיהיה אפשר לישב בה, לריך לעשות לה לוח"פ, וכמש"כ.

ויעויין ברמב"ן במלחמות ה', בביאור מחלוקת רב ורב כהנא גרצ אסי (ו, ז - ז, א) אם אוחו טפה מעמידו כנגד היולא או כנגד ראש תור, שכתב בהאי לישנא, "אלא פי' היולא הוא סוף דופן הארוך

סימן צד

ברין לבוד במחיצות סוכה

כתב הרמב"ם בפ"ד מסוכה הלכה ב', "היו לה שתי דפנות גמורות זו בלד זו כמין ג"ס, עושה דופן שיש צרחו יתר על טפה, ומעמידו בפחות משלשה סמוך לאחד משתי הדפנות ודיו, ולריך לעשות לה לורת פתח מפני שאין לה שלש דפנות גמורות". ולהלן בהלכה ג' כתב, "היו לה שתי דפנות זו כנגד זו וביניהן מפולש, עושה דופן שיש צרחו ארבעה טפחים ומשהו, ומעמידו בפחות משלשה סמוך לאחת משתי הדפנות וכשרה, ולריך לעשות לה לורת הפתח".

והגה הדין המצואר בהל' ב', הוא הדין המצואר בגמ' סוכה (ז, א) דבטפה דדופן שלישית בעינן טפה שוחק ולבוד ולוח"פ, והנה הטעם שריך גם לוח"פ מלבד הטפה שוחק והלבוד, הוא משום שאין לה ג' דפנות גמורות וכש"כ הרמב"ם.

אולם צמה שפסק הרמב"ם בהלכה ג', דגם בסוכה העשויה כמזוי מפולש לריך לעשות לוח"פ מלבד הפס ארבעה, יל"ע דדין זה, דעייין באחרונים

וכנגדו הוא מעמיד הטפה רחוק מן הכותל האחר, שאם היו שתי דפנות מזרח ודרום וזא להעמיד הטפה במערב מרחיקו מן הדרום ומושכו כלפי לפון וכו', - שאם יעמידו סמוך לדופן דרומי ונמלא ארוך כנגד קרר, לדעת רב לא היה אותו טפה שהוא הקלר מתיר אלא כנגדו, עיי"ש היטב. ונראה ביאור דבריו ע"פ מש"כ, דכל השקו"ט בסוגיא אינה בשיעור דופן שלישית ובהכשר הסוכה, דבזה בכל אופן שיעמידו כגי בטפה בלעד והו"ל סוכה גמורה, וכל הכידון באיזה אופן הדופן מתיר את הישיבה בסוכה, כדי לישן ולאכול בה, ובזה שקו"ט בגמ' כנגד היולא וכנגד ראש תור. ולמסקנת הסוגיא לפי פסק הרמב"ם הלוה"פ מתיר את כל הסוכה לישב בה.

(בסי' תר"ל) שש"ט אם דברי הרמב"ם הם בסוכה גדולה או בסוכה קטנה. והנה אי מיירי בסוכה גדולה מצואר הא לריך לוח"פ להרמב"ם, כי הפס ד' ומשהו אף שהוא מחובר ע"י לבוד ללד לא א' של הסוכה, אולם ללד השני אינו מחובר ואין כאן לירוף בין הג' דפנות, וחסר להסוכה ג' דפנות גמורות ולהכי בעינן ללוח"פ. אולם שיטת המ"א (תרל, ג) דמיירי בסוכה קטנה, ולשיטתו ל"ע למה בעינן כלל ללוח"פ, הא הך פס ד' ומשהו עומד בפחות משלשה סמוך לדופן ואמרינן ביה לבוד, ולמה להוסיף עוד לוח"פ באותו חלל דאמרינן ביה לבוד, ועיין במחלית השקל שם ובפמ"ג בא"א (סק"ג) שתמהו בזה על המ"א, אולם פשט דברי הרמב"ם משמע כהמ"א דבכל גווני בעינן לוח"פ, ול"ע בזה.

ויש להוסיף עוד תימה דיש להוכיח מהרמב"ם דלבוד מועיל להשלים שיעור מחילות סוכה, דיעויין להלן ברמב"ם (בהלכה ד) שכתב, "תלה מחילה שגובהה ארבעה ומשהו באמצע, בפחות משלשה סמוך לארץ

ובפחות משלשה סמוך לגג, הרי זו כשרה", הנה להדיא ברמב"ם דלבוד מהני להשלים שיעור מחילות עשרה דבעינן בדפנות סוכה, וא"כ ל"ע אמאי לא יהני הלבוד הכא לאשווי כדופן ז' גמור, דכי היכי דמהני הלבוד להשלים שיעור דופן בגובה ה"כ יהני צרוחב, וממילא לא נלטרך ללורת הפתח, שהרי בג' דפנות גמורות אי"ל לוח"פ כמפורש ברמב"ם בהלכה ב'.

ונראה דעת הרמב"ם, דהרמב"ם מחלק בין לבוד בגובה המחילה, דבזה הלבוד מועיל להשלים לשיעור עשרה, לבין לבוד צרוחב דזהא אין הלבוד מוסיף בשיעור המחילה, אלא מהני אף לסתום את הפרצה דדופן לחצר הדפנות זל"ז, והביאור נראה, דלענין גובה הלבוד הוא במקום המחילה גופא, אלא שחסר בשיעור המחילה, וע"ז באה ההלכה דלבוד להוסיף ולהשלים את שיעור המחילה, אבל צרוחב כל חלק וחלק מהמחילה נידון כמחילה בפ"ע, ואין הלבוד מועיל לחדש מחילה, ולהכי אין הלבוד מועיל אלא לסתום את הפירצה ולחצר את הדפנות. וצפרט, דלענין גובה מלאנו צממה מקומות דין לבוד, כמו לענין קנין הגבחה דשיטת רש"י בקידושין (כו, א) ד"ה בחבילי זמורות דהגבחה שלשה טפחים הגבחה היא דנפקא ליה מתורת לבוד", ואם הגבחה

סימן צה

בענין עומד מרובה על הפרוץ בסוכה

איתא בגמ' סוכה טז, ב' פס ארבעה ומשהו מתיר בסוכה משום דופן, ומוקים לה בפחות משלשה סמוך לדופן וכל פחות מג' סמוך לדופן ללבוד דמי, מאי קמ"ל הא קמ"ל שיעור משך סוכה קטנה שצעה". ונראה מצואר מגמ' זו דאם יעמיד עומד מרובה על הפרוץ בלא לבוד כלל לא כגי בזה בסוכה, ורק פס ד' ומשהו שמעמידו בפחות מג' סמוך לדופן דלבוד דמי, ואית ביה שיעור דופן של ז' טפחים מהני, אבל פחות מדופן שצעה אפילו בעומד מרובה אין מועיל בסוכה.

בפחות מג' טפחים לא הוי הגבחה משום לבוד, הרי דדין לבוד לגובה נהג בכל התורה כולה, והטעם נראה כנ"ל משום דהוי חד מקום ממש, ולהכי לענין גובה הלבוד חשוב כדופן צמחיות ומשלים לשיעור עשרה, אבל לענין רוחב אין הלבוד מועיל אלא צמחיות, וע"כ סובר הרמב"ם דדין זה אין הלבוד מועיל להשלים שיעור דפנות הסוכה.

וע"כ בתלה מחילה פסק הרמב"ם דע"י לבוד לגובה הוי דופן עשר, אבל בפס ד' צמחי הררי הרמב"ם מלבד הלבוד גם לוח"פ, דהשתא הלבוד מועיל לחצר את הדפנות זל"ז, ולוח"פ משלים לשיעור ז' [אבל לענין חיבור המחילות נראה דלא מהני לוח"פ, ובעינן לבוד דוקא].

ולפי דרכנו נראה, דגם בסוכה העשויה כמין ג"ס דאיירי בה הרמב"ם בהל' ב', כשעושה לה טפה שוחק ומעמידו בפחות מג' סמוך לדופן, דפסק הרמב"ם דלריך לעשות לה גם לוח"פ, הרי למש"כ הוא לריך לעשות לוח"פ משני הלדדים, גם ללד הטפה המחובר בלבוד לסוכה, שהרי להשלים שיעור ז' לא מהני הלבוד, ורק בלוח"פ נשלם שיעור סוכה, ול"ע.

ועיין בגמ' (ז, א) דדין פרוץ מרובה עה"ע דכשר בסוכה וצרא"ש שם (סי' ט), וכתב רבינו ירוחם ומייתי ליה הבי"י (סי' תר"ל), "נראה לפי פירש"י דבסוכה כשרה אפילו אין בעומד הכשר סוכה [היינו שיעור ז'], כלומר כשתלרף כל העומד שלא יהיה שצעה טפחים שהוא הכשר סוכה וכו', [ועי' בחזו"א (עב, יג) שפי' דהיינו כשעומד מרובה באותו דופן אף שפרוץ מרובה ע"י לירוף כל הדפנות]. ומורי ה"ר אברהם בן אסמעל כתב כי ארבעה מדות צדופן סוכה וכו', והיכא דעומד